Razgled po šolskem svetu.

— **Manifestacijski shod gališkega učiteljstva.** Dne 17. februarja letošnjega leta se je sestalo okrog 8000 učiteljev iz vseh koncev Galicije, da manifestujejo za izboljšanje svojih bednih plač, ki jim jih gališki deželni zbor vedno samo zmanjšuje, toda noče jih nikoli redno urediti. Pred tem se je že vršilo mnogo manifestacijskih shodov po deželi, in povsod je učiteljstvo zahtevalo izenačenje učiteljskih plač s plačami uradnikov zadnjih treh razredov. Shodov v Levovu in deželi se je udeležilo i obilo poslancev, nadzornikov, škofov i. t. d. Ko je na levovskem shodu izpregovorilo nekoliko govornikov o razmerah učiteljev v Galiciji, o njih željah in kako jim ni hotel gališki deželni zbor nikdar ugoditi, je bila sprejeta resolucija, v kateri na shodu zbrani učitelji zahtevajo, da naj deželni zbor v tekočem zasedanju uredi učiteljem plače po plačah državnih uradnikov najnižjih treh razredov, in da bi tudi za njihove vdove in sirote poskrbel tako, kakor skrbi za vdove in sirote po uradnikih, in da bi se tudi uredilo pomikanje v višje razrede po službenih letih. Zbrano učiteljstvo je protestovalo proti temu, da bi se mu uredila plača šele od leta 1908. in proglasilo, da se v slučaju, ako se njih zahtevam ne ugodi, posluži vseh sredstev in pravic, da dožene to, kar mu po pravici gre. Gališko učiteljstvo hoče v tem slučaju odposlati deputacijo z memorandom k cesarju, v državni zbor in v ministrstvo, začeti pasivno rezistenco in storiti vse, da se izvolijo v deželni zbor poslanci, ki so naklonjeni šoli in učiteljstvu. Na zborovanju je govorilo tudi nekaj poslancev. Daszynski je pozivljal učiteljstvo k zvezi z delavstvom in k slogi poljskih učiteljev z maloruskimi. Poslancu Glombinskem in učitelju Rosolovu, uredniku „Gazety Szkolne“, ki vneto zagovarja malorusko-poljsko slogo in odločno nastopa proti poljskim osrednjim učiteljskim društvom — večina ni dovolila besede. Sloga med Poljaki in Malorusi na zborovanju je bila popolna. Nekateri okrajni šolski sveti so učiteljstvu prepovedali udeležbo na zborovanju. Stvar je prišla tudi v deželni zbor, toda namestnik je tajil, da je deželni šolski svet okrajne šolske svete s posebnim okrožnikom k temu pozval. Poslanci so zahtevali, da se udeležniki zborovanja ne preganjajo.

— **Avstrijska vseučilišča.** V Avstriji je osem vseučilišč, in sicer eno češko, dve poljski in pet nemških. V šolskem letu 1904/5. je obiskovalo vseučilišča 22.374 dijakov. Pri 657 ni bilo možno natanko določiti narodnosti. Nemcev je bilo 9529, Poljakov 4428, Čehov 4405, Jugoslovanov 1153, Malorusov 998, Italijanov 507 in Romunov 526. Židov je bilo 3343. Za slovanske dijake, ki jih je bilo 10.984, so bila tri vseučilišča, dočim je na 9529 Nemcev prišlo pet vseučilišč. Odtod se vidi, koliko enakopravnosti uživajo Slovani v Avstriji.

— **Šolstvo na Balkanu.** Glasom statistike Francoza L. Lavaciera je stanje šolskega izobraževanja v balkanskih državah nastopno: V Bolgarski odpade na 100 prebivalcev 9·3 učencev, v Romunski 5·9, v Srbiji 4·0, v Grški 3·7 učencev.

— **Slovenska kmetijska šola na Štajerskem.** Kakor poroča „Domovina“ stoji sedaj to vprašanje v sledečem štadiju: Deželni odbor štajerski je zaradi energičnega nastopa slovenskih deželnih poslancev končno vendarle začel misliti na uresničenje slovenske zahteve po kmetijski šoli. Pripravljalna dela so danes končana, treba le še rešiti denarno stran. Proračunjena pa je vsa šola na 446.000 K, in sicer:

poslopje	320.000 K
poljedelski inventar . . .	15.000 „
drugi inventar	5.000 „
razne potrebščine	10.000 „
nakup potrebnega zemljišča	95.000 „

Za šolo je določen kraj Št. Jur ob južni železnici. Deželni odbor zahteva sedaj, da mora država k zgornjim stroškom prispevati najmanj 40 odstotkov. Deputacija slovenskih poslancev je bila v tej zadevi že na Dunaju in je na pristojnem mestu posredovala ter se ji je državna podpora obljubila.

— **Bolgarski visokošolci v Belgradu.** Na srbskem vseučilišču v Belgradu se je doslej vpisalo sto bolgarskih akademikov, vpiše se jih pa še sto.

— **Kitajski dijaki v Evropi.** V Londonu se širi govorica, da pride v Evropo 50.000 kitajskih dijakov iz odličnih rodovin, ki bodo študirali v evropskih velemestih.

— **Slovensko ljudsko šolo v Trstu** baje otvore letošnjo jesen. Več kot dvajset let so se borili tržaški Slovenci za to drobtinico pravice in pri vztrajni, jekleni volji so dosegli končno svoj smoter.

Raznoterosti.

× **Moderni morilci.** Neki nemški list je nedavno priobčil seznamek izgube ljudi in stroškov velikih vojen v zadnjih 50 letih. Krimska vojna (1854—1856): 150.000 mož, 8000 milijonov mark, italijansko-francosko-avstrijska vojna (1859): 45.000 mož, 1200 milijonov mark, avstro-pruska vojna proti Danski (1864): 3000 mož, 140 milijonov mark, avstrijsko-pruska vojna (1866): 45.000 mož, 1280 milijonov mark, nemško-franc. (1870—71): 215.000 mož, 12.000 milijonov mark in rusko-turška vojna (1877): 250.000 mož, 4480 milijonov mark. Skupno je torej v teh vojnah padlo 708.090 mladih mož! To je kultura!

× **Madrid** je najvišje glavno mesto Evrope; stoji namreč skoraj 700 metrov nad morjem.

× **Leti 1907 in 1793** sta si popolnoma slični, ker so prazniki v obeh letih na iste dneve.

× **Na vsem svetu** je približno 240.000 vrst žuželk. Nekatere so tako majhne, da jih ima 4000 šele težo peščenega zrna.

× **Rokopisi glasovitih ljudi.** V Lipskem so nedavno na javni dražbi prodali dve pismi nemškega pesnika Schillerja za 1070 mark. Eno pismo filozofa Nitzscheja je bilo prodano za 500 mark. Rokopisi glasovitega komada za klavir v E-duru od Mozarta, obsegajoč 83 strani, so bili prodani za 12.500 mark.

× **Plače ameriških urednikov.** Ameriški list „Evening Journal“, ki izhaja dnevno v Novem Jorku, plačuje na leto glavnemu uredniku 50.000 dolarjev. Ta srečni časnikar se imenuje Artur Bribane. Poleg stalne plače dobiva na leto tudi še 25.000 dolarjev tantieme. To je pač malo drugače kakor z urednikom našega lista!

× **Tunel skozi Montblank.** Francoska in švicarska vlada se pogajata, kako bi se Simplonski tunel spojil s Francosko, oziroma s Parizom. V to svrho hočejo prevrtati Montblank. Kakor poročajo sedaj iz Ženeve, so preddela za tunel že gotova. Študije in načrte za ta tunel je po nalogu francoske vlade izdelal inženir Jaquier. Tunel bo po tem načrtu dolg 13 km. Vhod bo pri Entrevesu 1287 m nad morjem, izhod pa pri Chamonixu 1050 m nad morjem. Za enotirno železniško progo bodo znašali stroški 40 milijonov frankov, za dvotirno pa 60 milijonov frankov.

× **Dobiček perutninarstva.** To stroko živalstva posebno goje na Ogrskem. Leta 1897. so izvozili od tamkaj: žive perutnine za 8,934.000 K, zaklane perutnine za 13,412.000 K, jajc za 2,550.000 K, perja za 11,422.000 K. Skupno za 36,224.000 K. To število se je v zadnjih letih pomnožilo tako, da je leta 1902. doseglo ogromno vsoto 69,569.158 K. Samo jajc so leta 1900. iz Ogrske pripeljali v Avstrijo za 17,000.000 K.

× **Koliko vojakov je na zemlji?** Neki francoski časnik piše, da je na zemlji 5,250.000 vojakov v času miru. Če bi izbruhnila vojna, bi v nekaj dneh lahko poslali na vsem svetu 44,500.000 vojakov v boj.

× **Misli o knjigah.** V knjigah je duša vseh prošlih časov. Vse, kar je človeštvo delalo, mislilo, doseglo ali kar je bilo, vse to je ohranjeno na listih knjige. Knjige so izbrano imetje človeštva. (Thomas Carlyle.) — Knjige je treba šteti med čudezna dela, ki jih je ustvaril človek; knjiga je most, zgrajen preko reke časa, ker vsak dan gledamo, kako prihajajo po njem k nam pokojniki izza 100 in 1000 let. Knjiga je vez, ki sklepa vse čitalce; ona povzdiga življenjsko vzajemnost tako čvrsto in obsežno kakor nobena druga vez ne; knjiga je ladja, ki duhu dovaža od blizu in daleč vse, česar potrebuje. Po knjigi govori moder modrim in vsem tistim, ki hočejo postati modri, preden se postarajo; govori izkušena starost mladini in tudi otrokom, ako znajo čitati. (Klaus Harms). — Knjige so za ljudi, kar so peruti za ptice. (John Ruskin.) V naši dobi ne more nič tako izobraziti ali pokvariti kakor dobro ali slabo izbrana literatura. (Herder.) — Kdor ne čita, ne živi. (F. Polack.)